بررسی میزان آگاهی از پیامدهای مصرف آب در زنان شهر یزد در سال ۱۴۰۰

دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۲۱ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۰۷

آمنه مرزبان[1*]، رضا فرجی[2]، نگار فانی[3]، نوشین یوشنی[4]، مهدیه خالقی موری[5]

۱. گروه سلامت در بلایا و فوریت‌ها، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران ۲. گروه مهندسی بهداشت محیط، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد، شهرکرد، ایران ۳. گروه آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران ۴. گروه آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، یزد، ایران ۵. کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، یزد، ایران

چکیده

مقدمه و هدف: از آغاز تاریخ بشر زنان به صورت جدی در حفاظت، استفاده و مدیریت منابع طبیعی نقش داشته‌اند. آنها نقش اساسی در سلامت و توسعه پایدار اجتماعات و کشورهایشان و نیز در حفظ اکوسیستم‌های زمین، تنوع زیستی و منابع طبیعی ایفا می‌کنند. این مطالعه با هدف بررسی میزان آگاهی از پیامدهای مصرف آب در زنان شهر یزد در سال ۱۴۰۰ انجام گرفت.

روش کار: این مطالعه از نوع مقطعی-توصیفی در سال ۱۴۰۰ است. حجم نمونه ۳۵۰ نفر از زنانی بودند که به مراکز بهداشتی درمانی شهر یزد مراجعه می‌کردند. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه استاندارد سنجش آگاهی از پیامدهای مصرف آب بود. داده‌ها بوسیله نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۴ و با آماره‌های توصیفی، آزمون‌های آنالیز واریانس و آزمون تی مستقل در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: میانگین سن زنان مورد مطالعه ۳/۶۲±۳۳/۰۵ بود. میانگین و انحراف معیار نمره آگاهی از پیامدهای مصرف آب ۴/۶۷±۱۹/۲۵ بود و ۵۳٪ از زنان شهر یزد در وضعیت ضعیفی از آگاهی قرار داشتند. بین نمره آگاهی از پیامدهای مصرف آب و سطح تحصیلات ارتباط معنی‌داری وجود داشت ($p<0/05$). مهمترین منابع کسب اطلاعات رادیو و تلویزیون و در مرحله بعد کارکنان مراکز بهداشتی بود.

نتیجه‌گیری: با توجه سطح آگاهی ضعیف زنان مورد مطالعه در زمینه پیامدهای مصرف آب، برگزاری کلاس‌ها و کارگاه‌های آموزشی توسط سازمان‌های متولی مانند آبفا، شهرداری و مراکز بهداشتی درمانی ضروری می‌باشد.

کلیدواژه‌ها: آگاهی، پیامد مصرف آب، زنان، یزد

* **نویسنده مسئول:** گروه سلامت در بلایا و فوریت‌ها، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران

ایمیل: amenemarzban@yahoo.com **تلفن:** ۰۹۱۷۲۴۵۸۸۹۶ **نمابر:** ۰۲۱۸۸۶۲۲۶۶۷

[Downloaded from journal.jmu.ac.ir on 2026-11-23]

[DOR: 20.1001.1.25382810.1402.10.3.5.2]

مقدمه

آب از جمله با ارزش‌ترین عوامل محیط زیستی است که نقش بسزایی در حیات و سلامت انسان دارد (۱). رشد جمعیت و توسعه شهرنشینی نیاز به تأمین آب برای مصارف مختلف را افزایش داده است. هر چند آب یکی از منابع تجدید شونده به شمار می‌رود، اما مقدار و سرعت این فرایند بسیار کند و طولانی است (۲). این بحران اگر مهار نشود، می‌تواند پیامدهای سیاسی اقتصادی اجتماعی و امنیتی زیان‌باری داشته باشد. بحران کم‌آبی و خشکسالی می‌تواند پیامدهایی همچون عدم دسترسی مردم به آب، نابودی محیط زیست، کاهش آب‌های سطحی، نابودی حیات وحش، بیابان زایی و گردوغبار، کاهش محصولات کشاورزی و تشدید بحران امنیت غذایی، بیکاری و معضلات اجتماعی، تغییرات آب و هوایی را به دنبال داشته باشد (۱). چهار سناریوی تشدید بحران، رفع بحران، به تعویق افتادن بحران در کوتاه مدت و بلند مدت را می‌توان پیش‌بینی کرد (۳-۵).

بسیاری از تهدیدهای زیست محیطی، تخریب منابع آب و آلودگی‌های آن نتیجه فعالیت‌های غیر منطبق با محیط زیست می‌باشد، از این رو آگاه‌سازی و آموزش آحاد جامعه به خصوص مدیران و سرپرستان خانوار در جهت آشنایی با اهمیت حفظ محیط زیست برای ادامه حیات بشری امری مهم است (۲، ۶).

مصرف آب، امروزه بخش اساسی و جدایی ناپذیر در ساخت جامعه مدرن محسوب می‌شود که دوری کردن از آن در اشکال اجتماعی سرمایه‌داری تقریباً غیرممکن به نظر می‌رسد. از آغاز تاریخ بشر، زنان به صورت جدی در حفاظت، استفاده و مدیریت منابع طبیعی نقش داشته‌اند. آنها نقش اساسی در سلامت و توسعه پایدار اجتماعات و کشورهایشان و در حفظ اکوسیستم-های زمین، تنوع زیستی و منابع طبیعی ایفا می‌کنند (۷).

دیدگاه غالب این است که زنان نسبت به رفتارهای محیط‌زیستی نگرش و نگاه همدلانه‌تری دارند. بدین معنا که در چند دهه گذشته زنان دغدغه‌های محیط زیستی بیشتری از خود نشان داده‌اند. ایرن دانکلمن، نویسنده و اکولوژیست جغرافیای اجتماعی معتقد است که اگرچه در نگاه اول ارتباط میان جامعه انسانی و محیط‌زیست فیزیکی از نظر جنسیت خنثی تلقی می‌شود و به نظر می‌رسد به شیوه یکسانی هم زنان و هم مردان را تحت تأثیر قرار می‌دهد، اما با بررسی دقیق‌تر می‌توان پی برد که این رابطه به هیچ وجه خنثی نیست (۲). ساخت اجتماعی-فرهنگی متمایز این روابط میان زنان و مردان این‌گونه است که؛ ارتباط میان افراد و محیط فیزیکی برای دو جنس به گونه متفاوتی عمل می‌کند زیرا که زنان در مورد نتایج مضر محیط زیست برای دیگران، اکوسیستم و خود اعتقادات قوی‌تری دارند و این عقاید بیشتر رفتارهای طرفداران محیط زیست را پیش‌بینی می‌کند (۲، ۸، ۹).

از آنجایی که زنان نیمی از جمعیت جهان را در برمی‌گیرند، در دستور کار ۲۱ اجلاس سازمان ملل در سال ۱۹۹۲ بر رفع موانع مشارکت زنان، ارزیابی اثرات مشارکت زنان در برنامه محیط زیست و حل مشکل بی‌سوادی آنان و امکانات بهداشتی و اشتغال تأکید شده است. بر اساس خط مشی این اجلاس، توانمندسازی زنان و مشارکت کامل و برابر زنان پایه‌هایی برای صلح و توسعه پایدار هستند (۱۰، ۱۱).

در پژوهش‌ها آمده است، در کل کشورهای مورد بررسی، زنان در هر سه اقدام عملی برای حفاظت از محیط زیست دارای میانگین اقدام بیشتری هستند. زنان بیشتر از مردان اقدام به کاهش مصرف آب، بازیافت مجدد مواد زائد و انتخاب کالاهایی برای محیط زیست بهتر می‌نمایند. از طرفی بررسی میزان عضویت انجمنی زنان در کشورهای مختلف نشان می‌دهد که طی دو دهه اخیر میزان عضویت زنان افزایش یافته است (۸، ۱۲، ۱۳).

بر این اساس، مطالعه با هدف بررسی میزان آگاهی از پیامدهای مصرف آب در زنان شهر یزد در سال ۱۴۰۰ انجام گرفت.

روش کار

این مطالعه از نوع مقطعی-توصیفی در سال ۱۴۰۰ است. جامعه پژوهش کلیه زنانی بودند که به مراکز بهداشتی درمانی شهر یزد مراجعه می‌کردند.

در ابتدا از بین ۲۴ مرکز بهداشتی درمانی شهری-روستایی شهرستان یزد که زنان به آنها مراجعه می‌کردند، تعداد ۵ مرکز بصورت خوشه‌ای -تصادفی انتخاب شد. حجم نمونه با استفاده از مطالعه مشابه (۲) و از طریق فرمول زیر با در نظر گرفتن سطح اطمینان ۹۵٪ و Z=۱/۹۶، ۳۵۰ نفر تعیین شد.

نمونه‌ها از طریق قرعه‌کشی شماره پرونده بهداشتی افراد و پس از کسب رضایت و ارائه توضیحات لازم انتخاب شدند.

معیار ورود به مطالعه زنان مسلمان و متأهل ساکن شهر

[Downloaded from journal.jmu.ac.ir on 2026-11-23]

[DOR: 20.1001.1.25382810.1402.10.3.5.2]

یزد که مسئولیت اداره امور خانه را بر عهده داشتند، بود. معیار خروج عدم رضایت جهت شرکت در مطالعه یا تکمیل ناقص پرسشنامه‌ها بود.

اطلاعات دموگرافیک که در این مطالعه از افراد پرسیده شد شامل سن، تحصیلات، وضعیت اقتصادی، تعداد اعضای خانواده و وضعیت مسکن افراد بود.

ابزار تحقیق جهت سنجش آگاهی از پیامدهای مصرف آب، مقیاسی بود که در مطالعه احمدی بر روی دانشجویان یاسوج کار شده و روایی و پایایی آن تأیید شده بود (۷). روایی پرسشنامه مذکور مجددا توسط شش نفر از اساتید و صاحب‌نظران رشته‌های بهداشت محیط، آموزش بهداشت، مهندسی کشاورزی و آب‌شناسی تأیید شد. پایایی پرسشنامه توسط آلفای کرونباخ ۰/۸۳ بدست آمد.

پرسشنامه آگاهی از پیامدهای مصرف آب شامل ۱۲ سوال بصورت طیف لیکرت ۵ درجه‌ای بود که از ۱ تا ۵ نمره‌دهی شد و هر فرد در محدوده ۶۰-۱۲ نمره بدست آورد. بنابراین نمره کمتر از ۲۸ (سطح آگاهی ضعیف)، ۲۸ تا ۴۴ (سطح آگاهی متوسط) و بیشتر از ۴۴ (سطح آگاهی خوب) گزارش شد

داده‌ها بعد از جمع‌آوری وارد نرم‌افزار SPSS24 شد و با آماره-های توصیفی، آزمون‌های آنالیز واریانس و آزمون تی مستقل در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ تجزیه و تحلیل شد.

نتایج

میانگین سنی زنان مورد مطالعه ۳/۶۲±۳۳/۰۵ بود. نتایج نشان داد که از بین ۳۵۰ زن مورد بررسی، ۱۲۴ نفر (۲۷/۱۴٪) در محدوده سنی ۴۵-۳۱ سال، سطح تحصیلات ۱۰۰ نفر (۲۸/۵۷٪) دیپلم بود. همچنین وضعیت اقتصادی ۲۰۲ نفر (۵۷/۷۱٪)متوسط بود. ۱۷۷ نفر (۵۰/۵۷٪)دارای خانواده ۵-۳ نفره بودند و وضعیت مسکن ۱۹۷ نفر (۵۶/۲۸٪) ملکی بود. نتایج نشان داد که بین نمره آگاهی از پیامدهای مصرف آب و سطح تحصیلات ارتباط معنی‌داری وجود داشت (p<۰/۰۵) (جدول ۱).

جدول۱. میانگین و انحراف معیار متغیر آگاهی از پیامدهای مصرف آب برحسب متغیرهای دموگرافیک

متغیر		فراوانی تعداد (درصد)	آگاهی از پیامدهای مصرف آب انحراف معیار± میانگین	P-Value
سن	۳۰-۱۵	۹۵ (۲۷/۱۴)	۴/۱۱±۱۹/۲۶	۰/۲۳
	۴۵-۳۱	۱۲۴ (۴۲/۳۵)	۴/۸۷±۱۹/۷۵	
	۶۰-۴۶	۸۷ (۲۴/۸۵)	۴/۱۵±۱۹/۶۹	
	۶۰<	۴۴ (۱۲/۵۷)	۴/۱۹±۱۹/۲۶	
تحصیلات	ابتدایی	۳۹ (۱۱/۱۴)	۴/۲۵±۱۷/۹۵	۰/۰۱
	راهنمایی	۷۴ (۲۱/۱۴)	۴/۰۹±۱۹/۳۳	
	دبیرستان	۹۱ (۲۶)	۴/۴۴±۲۹/۵۴	
	دیپلم	۱۰۰ (۲۸/۵۷)	۴/۳۱±۳۲/۳۸	
	دانشگاه	۴۶ (۱۳/۱۴)	۴/۱۹±۵۱/۹۸	
وضعیت اقتصادی	خوب	۶۹ (۱۹/۷۱)	۴/۱۶±۱۹/۹۷	۰/۲
	متوسط	۲۰۲ (۵۷/۷۱)	۴/۰۶±۱۹/۵۴	
	ضعیف	۷۹ (۲۲/۵۷)	۴/۳۴±۱۹/۲۸	
تعداد اعضای خانواده	۳>	۹۵ (۲۷/۱۴)	۴/۱۹±۱۹/۶۷	۰/۳۶
	۵-۳	۱۷۷ (۵۰/۵۷)	۴/۰۷±۱۹/۶۶	
	۷-۴	۵۵ (۱۵/۷۱)	۴/۴۴±۱۹/۸۴	
	۷<	۲۳ (۶/۵۷)	۴/۶۷±۱۹/۵۸	
وضعیت مسکن	ملکی	۱۹۷ (۵۶/۲۸)	۴/۳۱±۱۹/۶۴	۰/۲۷
	استیجاری	۱۵۳ (۴۳/۷۱)	۴/۹۷±۱۹/۵۵	

[Downloaded from journal.jmu.ac.ir on 2026-11-23]

[DOR: 20.1001.1.25382810.1402.10.3.5.2]

میانگین و انحراف معیار نمره آگاهی از پیامدهای مصرف آب ۴/۶۷±۱۹/۲۵ بود و ۵۳٪ از زنان شهر یزد در وضعیت ضعیفی از آگاهی قرار داشتند (جدول ۲).

جدول۲. میانگین و انحراف معیار متغیر آگاهی از پیامدهای مصرف آب

متغیر	محدوده نمره	انحراف معیار± میانگین	وضعیت نمره (درصد)		
			خوب	متوسط	ضعیف
آگاهی از پیامدهای مصرف آب	۶۰-۱۲	۴/۶۷±۱۹/۲۵	۱۷	۳۲	۵۳

به ترتیب ۲۹، ۳۰ و۴۰٪ از افراد در مورد گویه‌های "هدر دادن سرمایه ملی"، "جیره‌بندی و کاهش رفاه مردم" و "آسیب زدن به محیط زیست" به عنوان پیامدهای مصرف بی‌رویه آب موافق بودند. ۴۸٪ از افراد با گویه "هدر رفتن زحمات مسئولان" به‌عنوان پیامد مصرف بی‌رویه آب مخالف بودند. ۳۷٪ با گویه "کاهش فرصت‌های شغلی" به‌عنوان یکی از پیامدهای مصرف بی‌رویه آب کاملاً موافق بودند (جدول ۳).

مهمترین منابع کسب اطلاعات زنان یزد در مورد پیامدهای مصرف آب، رادیو و تلویزیون و در مرحله بعد کارکنان مراکز بهداشتی بوده است (جدول ۴).

جدول ۳. فراوانی نسبی و درصد پاسخ‌های زنان مورد مطالعه به سؤالات آگاهی از پیامدهای مصرف آب

ردیف	گویه	کاملاً موافق تعداد (درصد)	موافق تعداد (درصد)	بی‌نظر تعداد (درصد)	مخالف تعداد (درصد)	کاملاً مخالف تعداد (درصد)
۱	هدر دادن سرمایه ملی	۷۰ (۲۰)	۱۰۰ (۲۹)	۵۳ (۱۵)	۷۱ (۲۰)	۵۶ (۱۶)
۲	جیره‌بندی و کاهش رفاه مردم	۷۴ (۲۱)	۱۰۵ (۳۰)	۴۵ (۱۳)	۶۹ (۲۰)	۵۷ (۱۶)
۳	توقف رشد و توسعه کشور	۵۵ (۱۶)	۸۴ (۲۴)	۱۱۲ (۳۲)	۶۱ (۱۷)	۳۸ (۱۱)
۴	افزایش قیمت محصولات کشاورزی	۷۲ (۲۱)	۹۸ (۲۸)	۱۰۰ (۲۹)	۴۰ (۱۱)	۴۰ (۱۱)
۵	ناآرامی‌های اجتماعی	۹۳ (۲۷)	۸۹ (۲۵)	۹۷ (۲۸)	۴۰ (۱۱)	۳۱ (۹)
۶	بهبود شبکه توزیع آب	۲۸ (۸)	۳۹ (۱۱)	۱۵۰ (۴۳)	۱۰۲ (۲۹)	۳۱ (۹)
۷	کاهش فرصت‌های شغلی	۱۳۰ (۳۷)	۸۴ (۲۴)	۶۲ (۱۸)	۵۲ (۱۵)	۲۲ (۶)
۸	به مخاطره افتادن زندگی مردم در نقاط دوردست	۹۱ (۲۶)	۹۶ (۲۷)	۱۱۴ (۳۳)	۲۱ (۶)	۲۸ (۸)
۹	هدر رفتن زحمات مسئولان	۱۹ (۵)	۲۸ (۸)	۵۸ (۱۷)	۱۶۷ (۴۸)	۷۸ (۲۲)
۱۰	آسیب‌پذیر شدن کشور	۶۸ (۱۹)	۷۵ (۲۱)	۱۲۸ (۳۷)	۵۱ (۱۴)	۲۸ (۸)
۱۱	آسیب زدن به محیط زیست	۹۵ (۲۷)	۱۳۹ (۴۰)	۸۹ (۲۶)	۱۹ (۵)	۸ (۲)
۱۲	به مخاطره افتادن عدالت	۷۸ (۲۲)	۹۰ (۲۶)	۱۳۴ (۳۸)	۲۴ (۷)	۲۴ (۷)

[Downloaded from journal.jmu.ac.ir on 2026-11-23]

[DOR: 20.1001.1.25382810.1402.10.3.5.2]

جدول ٤. مهمترین منابع کسب اطلاعات زنان در مورد پیامدهای مصرف آب

منابع	فراوانی تعداد (درصد)
تلویزیون و رادیو	۱۱۵ (۳۲/۸۵)
کتاب و مجله	۳۰ (۸/۵۷)
اینترنت و فضای مجازی	۵۹ (۱۶/۸۵)
دوستان و خانواده	۴۷(۱۳/۴۲)
کارکنان مراکز بهداشتی	۹۹ (۲۸/۲۸)
کل	۳۵۰ (۱۰۰)

بحث

آب یکی از مهمترین مواهب الهی است که بستر حیات و تداوم آن با وجود آب عجین شده است. رشد روز افزون جمعیت، توسعه شهرنشینی ناشی از مهاجرت به شهرها و صنعتی شدن جوامع و گسترش آن و نیز افزایش تقاضا و مصرف سرانه آب از مؤلفه‌هایی هستند که حجم آب در دسترس را تحت تأثیر قرار می‌دهند (۱۴). بنابراین پژوهش حاضر، به بررسی میزان آگاهی از پیامدهای مصرف آب در زنان شهر یزد در سال ۱۴۰۰ پرداخت.

میانگین سن زنان مورد مطالعه ۳/۶۲±۳۳/۰۵ بود. میانگین سن زنان در مطالعه امیری، مختاری و احمدی به ترتیب ۴۱/۶۰ و ۴۰ و ۳۴ سال بود (۲، ۱۵، ۱۶). در مطالعه رضادوست در بین شهروندان بالای ۱۸ سال همدان میانگین سنی شرکت‌کنندگان در مطالعه ۳۸/۵ سال گزارش شد (۱۷).

میانگین و انحراف معیار نمره آگاهی از پیامدهای مصرف آب ۴/۶۷±۱۹/۲۵ بود و ۵۳٪ از زنان شهر یزد در وضعیت ضعیفی از آگاهی قرار داشتند. در مطالعه ترابی میانگین نمره آگاهی زنان مورد مطالعه ۵/۱۵±۶۰/۰۴ از محدوده نمره ۶۶-۰ گزارش شد که نشان از نمره بالای آگاهی افراد داشت (۱۴). در مطالعه کیانی در کشاورزان گلستانی مورد بررسی آگاهی ضعیفی داشتند (۱۸). نتایج مطالعه امیری آگاهی متوسط در زنان لنجان را نشان داد (۲). زنان به عنوان نیمی از جامعه نقش مهمی در مصرف آب ایفا می‌کنند. در دنیای جدید و در زندگی‌های امروزی برخلاف گذشته زنان آگاهی بیشتری یافته‌اند و دیگر به عنوان فقط یک زن خانه‌دار شناخته نمی‌شوند، بلکه با حضور در اجتماع نقش پررنگ‌تری ایفا می‌کنند و تاثیرگذاری بیشتری دارند (۱۹). لذا افزایش آگاهی زنان به‌عنوان مدیران مصرف آب و انرژی در منازل تأثیر بسیاری بر رفتار مصرف بهینه آب خواهد گذاشت.

نتایج نشان داد که بین نمره آگاهی از پیامدهای مصرف آب و سطح تحصیلات ارتباط معنی‌داری وجود داشت. این یافته با نتایج مطالعه کبیری (۱۲)، اسلامی (۴) و مرزبان (۸) همسو بود. ولی با نتایج مطالعه امیری و ترابی همخوانی نداشت (۲، ۱۴). طبیعی است که با افزایش سطح تحصیلات افراد مطالب آموزشی بیشتری در زمینه محیط زیست و پیامدهای کم‌آبی دریافت می‌کنند لذا سطح آگاهی افراد نیز بالاتر می‌رود.

مهمترین منابع کسب اطلاعات زنان یزد در مورد پیامدهای مصرف آب، رادیو و تلویزیون و در مرحله بعد کارکنان مراکز بهداشتی بود و کمترین فراوانی کسب اطلاعات مربوط به منبع کتاب و مجله بود. این یافته با نتایج مطالعه امیر همخوانی داشت. نتایج مطالعه گران‌مایه‌پور که به بررسی نقش آموزشی رسانه ملی در اصلاح الگوی مصرف آب در بین شهروندان تهرانی می‌پرداخت، نتایج نشان داد که اکثریت پاسخگویان در طول روز چندان تلویزیون و پیام‌های آموزشی و تبلیغی در زمینه بهینه مصرف کردن آب را تماشا نمی‌کنند و معتقدند که برنامه‌های آموزشی رسانه ملی در زمینه مصرف آب که در حال حاضر پخش می‌شوند چندان با واقعیت‌های موجود در جامعه هماهنگی نداشته است و در اصلاح الگوی مصرف آب در بین شهروندان چندان مؤثر و موفق نبوده است اما از نظر آنها رسانه ملی می‌تواند در تشویق افراد به اصلاح الگوی مصرف آب نقش داشته باشد (۲۰).

امروزه مصرف فراتر از نیازهای زیستی و معیشتی بشر است و تبلیغات مستقیم و غیرمستقیم در رسانه‌های ارتباطی مانند تلویزیون و رادیو مصرف بیشتر را تشویق می‌کنند که بیانگر

[Downloaded from journal.jmu.ac.ir on 2026-11-23]

[DOR: 20.1001.1.25382810.1402.10.3.5.2]

خوشبختی و شادکامی و سعادت فرد است. مصرف‌گرایی در جامعه امروزی به ارزش اجتماعی و فرهنگی تبدیل شده است. توجه به نقشی که رسانه‌ها در ترویج الگوهای مصرف دارند بسیار مهم است لذا می‌توان با استفاده از ظرفیت رسانه‌ها با برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری بر اساس اصول علمی و پژوهشی و با در نظر گرفتن ویژگی‌های بومی و فرهنگی کشور به اصلاح الگوی مصرف آب در جامعه پرداخت.

نتیجه‌گیری

زنان می‌توانند با مدیریت مصرف آب در خانه و با صرفه جویی در هنگام مصرف آب برای خانه تکانی، آشپزی، ظرفشویی و غیره و به عنوان الگو در مصرف آب، برای فرزندان خود شناخته شوند. همچنین فرزندان خود را آموزش دهند که آب نیز همانند هر منبع دیگری به مراقبت و نگهداری نیاز دارد و مراقبت نکردن از این منبع نه تنها باعث نابودی شهر می‌شود، بلکه تلفات جدی را به همراه دارد و سبب بیماری‌های درخور توجهی می‌شود. مدیریت در منابع آبی امروزه فقط مختص به دست اندرکاران و متخصصان این حوزه نیست، بلکه به مدیریت تک تک افراد نیازمند است. همه شهروندان باید دست به دست هم دهند و با صرفه‌جویی در مصرف آب و استفاده بهینه در حل بحران آب و کم آبی همیاری کنند.

با توجه سطح آگاهی ضعیف زنان مورد مطالعه در زمینه پیامدهای مصرف آب، برگزاری کلاس‌ها و کارگاه های آموزشی توسط سازمان‌های متولی مانند آبفا، شهرداری و مراکز بهداشتی درمانی ضروری می‌باشد.

تشکر و قدردانی

این مقاله، حاصل طرح تحقیقاتی مصوب کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد با کد اخلاق IR.SSU.REC.1400.101 می‌باشد. بدین وسیله از حمایت مالی حوزه معاونت محترم تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد تشکر می‌گردد. همچنین نویسندگان بر خود لازم می‌دانند از همکاری صمیمانه زنان شهر یزد در این مطالعه تشکر نمایند.

تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافعی بین نویسندگان وجود ندارد.

References

1. Tavakoli S. Biological ethics and explaining the constraints of conservation and productivity of water resources in line with the teachings of Environmental Jurisprudence. Biological Ethics Quarterly. 2012;2(3):78-100. (in Persian)
2. Amiri Baghbadarani F. Assessing the level of women's awareness of the concepts of water resources management and their attitudes and practices to improve the pattern of water consumption (Women 20 to 65 years old in Zarrinshahr. Lenjan). Journal of Environmental Science Studies. 2022;7(2):5064-72. (in Persian)
3. Marzban A, Ansari A, Rafiee SY, Ebrahimi AA, Dolatabadi M, Beykzavieh A. Relationship between Religious Attitudes and Water Conservation Tendency in High School Students. Journal of Environmental Health and Sustainable Development. 2020;5(1):955-61.
4. Islami I, Sarvi Sadrabad H, Tabatabaei H, Rahmani M. Investigating the Effectiveness of education with the aim of Developing Participatory Communication in Conservation: A study of Qanat water supply system in Khezrabad, Yazd. Environmental Sciences. 2021;19(3):71-84. (in Persian)
5. Gregory GD, Di Leo M. Repeated Behavior and Environmental Psychology: The role of personal involvement and habit formation in explaining water consumption. Journal of Applied Social Psychology. 2003;33:1261-96.
6. Luthra A. Housewives and maids: The labor of household recycling in urban India. Environment and Planning E: Nature and Space. 2021;4(2):475-98.
7. Ahmadi S, Mirfardi A, Zarei Gh. An investigation of the relationship between responsibility and attitude towards saving water. Applied Sociology. 2013;2(24):185-200. (in Persian)
8. Marzban A, Ebrahimi AA, Malekahmadi R, Rahmanian V, Barzegaran M, Ghaneian MT. Effect of education on tendency to water use efficiency in housewives of Zarrin Dasht. Journal of Environmental Health and Sustainable Development. 2019;4(1):678-84.
9. Navah A, Forotankia S, Porterkaroni M. Investigating the relationship between maysan religion and citizens' environmental behaviors. Urban Studies. 2010;1(1):77-98. (in Persian)
10. Zare A, Hajizade M, Soleymani Z. Investigating the effect of socio-cultural factors on

[Downloaded from journal.jmu.ac.ir on 2026-11-23]
[DOR: 20.1001.1.25382810.1402.10.3.5.2]

the pattern of energy consumption in households in Yazd city. Energy Planning and Policy Research. 2013;1(3):17-50. (in Persian)
11. Zelezny LC, Chua PP, Aldrich C. New ways of thinking about environmentalism: Elaborating on gender differences in environmentalism. Journal of Social Issues. 2000;56(3):443-57.
12. Kabiri A. Investigating the relationship between environmental culture and water consumption pattern (case study: residents in the South of Urmia Lake). Environmental Education and Sustainable Development. 2022;10(4):35-51. (in Persian)
13. Nematolah Mousavi S, Moahmmadi H, Boostani F. Estimation of water demand function for urban households: A case study in city of Marvedasht. Journal of Water and Wastewater; Ab va Fazilab 2010;21(2):90-4 (in Persian).
14. Torabi H, Amrollahi M, Soltani T, Ghaneian MT, Dehghani Tafti A. A survey on knowledge, attitude and practice of high consumption households towards proper use of water in Yazd. Toloo-e-Behdasht. 2017;15(5):55-68 (in Persian).
15. Mokhtari M, Rezaee B. A sociological study of the relationship between religiosity and a wareness of citizenship duties and water consumption behavior (case study: married women over 18 in Isfahan). Strategic Research on Social Problems in Iran University of Isfahan. 2020;9(4):77-98. (in Persian)
16. Ahmadi S, Farokhi A, Salehi F. Relationship between knowledge of energy efficiency and consumption of electricity consumption among women in Yasuj. Sociology of Social Institutions. 2014;4(1):93-108. (in Persian)
17. Rezadoost K, Tavafi P. Explaining the communication model of citizenship culture and environmental health lifestyle. Scientific Quarterly Journal of Social Development Welfare Planning. 2013;12(46):31-93. (in Persian)
18. Kiani A.R, Abassi F. The study of farmers' knowledge of irrigation and water issues in Golestan province. Journal of Water and Sustainable Development. 2016;2(2):84-77. (in Persian)
19. Hadjizadeh Meimandi M, Afrsiabi H, Baharluoei M. A qualitative study about water consumption in women views, Isfahan. Women in Development & Politics. 2018;16(2):271-93. (in Persian)
20. Granmayepour A, Bigdli Nejad M. Investigating the educational role of national media in reforming the pattern of water consumption among Tehrani citizens. Communication Culture. 2012;3(9):220-195. (in Persian)

[Downloaded from journal.jmu.ac.ir on 2026-11-23]

[DOR: 20.1001.1.25382810.1402.10.3.5.2]

Investigating the level of Knowledge of the Consequences of Water Consumption among Women in Yazd City in 2022

Received: 10 Feb 2023 Accepted: 29 Aug 2023

Ameneh Marzban[1*], Reza Faraji[2], Negar Fani[3], Nooshin Yoshany[4], Mahdiye Khaleghi Moori[5]

1. Department of Health in Disasters and Emergencies, School of Health Management and Information Sciences, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran 2. Department of Environmental Health Engineering, School of Health, Shahrekord University of Medical Sciences, Shahrekord, Iran 3. Department of Health Education and Health Promotion, School of Health, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran 4. Department of Health Education and Promotion, Social Determinants of Health Research Center, School of Public Health, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran 5. Student Research Committee, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran

Abstract

Introduction: Since the inception of human history, women have played a serious role in the protection, use and management of natural resources. They play an essential role in the health and sustainable development of their communities and countries, as well as in preserving the earth's ecosystems, biodiversity and natural resources. This study was conducted with the aim of investigating the level of awareness of the consequences of water consumption among women in Yazd city in 2022.

Materials and Methods: This study is of cross-sectional-descriptive type carried out in the year 2022. The sample size was 350 women who visited health centers in Yazd city. The data collection tool was a standard questionnaire for measuring awareness of the consequences of water consumption. The data was analyzed through SPSS software version 24 using descriptive statistics, analysis of variance and independent t-test at a significance level of 0.05.

Results: The average age of the studied women was 33.05±3.62. The mean and standard deviation of the awareness score of the consequences of water consumption was 19.25±4.67 and 53% of women in Yazd city were in a poor state of awareness. There was a significant relationship between the score of awareness of the consequences of water consumption and the level of education ($P<0.05$). The most important sources of information were radio and television, and in the second place, health center staff.

Conclusion: Considering the low level of knowledge of the studied women in the field of the consequences of water consumption, it is necessary to hold classes and workshops by responsible organizations such as ABFA, municipality and health centers.

Keywords: Knowledge, Consequences of water consumption, Women, Yazd

***Corresponding Author:** Department of Health in Disasters and Emergencies, School of Health Management and Information Sciences, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

Email: amenemarzban@yahoo.com **Tel:** +989172458896 **Fax:** +9802188622667

[Downloaded from journal.jmu.ac.ir on 2026-11-23]

[DOR: 20.1001.1.25382810.1402.10.3.5.2]